

Jaarverslag 2019

Datum: 24 maart 2020

Rekenkamer **Lelystad**

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
	Over dit jaarverslag	1
	Over de rekenkamer Lelystad.....	1
	Samenstelling rekenkamer	2
	Onafhankelijk en effectief onderzoek.....	2
2.	Financiële realisatie over 2019.....	3
	Uitgangspunten besteding budget rekenkamer	3
3.	Onderzoeken in 2019.....	4
4.	Opvolging rekenkamer-onderzoeken uit 2017	8
5.	Overige activiteiten van de rekenkamer in 2019	24
	Vergaderingen en overige werkvormen	24
	Interne contacten en overleggen.....	25
	Overleg Flevolandse rekenkamers.....	25
	Beroepsvereniging NVRR	26
	Procedures voor hoor- en wederhoor.....	26
	Kwaliteitszorg.....	27
6.	Nawoord voorzitter	28

1. Inleiding

Over dit jaarverslag

Ieder jaar stelt de rekenkamer Lelystad een jaarverslag op over het voorafgaande jaar. Het jaarverslag van de rekenkamer Lelystad is in eerste instantie bedoeld voor de Lelystadse gemeenteraad. Het wordt ook ter informatie aangeboden aan het college en aan het concernteam van de gemeente Lelystad. De rekenkamer publiceert haar jaarverslag vanuit het oogmerk van publieke verantwoording ook op haar website¹.

In dit jaarverslag staat in hoofdstuk 1 eerst wat algemene informatie, waarna we in hoofdstuk 2 ingaan op de financiën over 2019 van de rekenkamer Lelystad. Hoofdstuk 3 geeft een terugblik op de rekenkamerbrief toegang tot de jeugdzorg en het onderzoek naar regie uit 2019. In hoofdstuk 4 geven we inzicht in de doorwerking van rekenkameronderzoeken gepubliceerd in 2017. Hoofdstuk 5 geeft weer welke andere activiteiten de rekenkamer heeft ontplooid in 2019. De voorzitter sluit dit jaarverslag af met een nawoord in hoofdstuk 6.

Over de rekenkamer Lelystad

De rekenkamer Lelystad is een onafhankelijk bestuursorgaan van de gemeente Lelystad, met een grondslag in de gemeentewet². De rekenkamer heeft de wettelijke opdracht de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur te onderzoeken³. Het is de bedoeling dat de rekenkamer met haar onderzoek bijdraagt aan het vergroten van de transparantie, het bevorderen van publieke verantwoording en het verbeteren van het functioneren van de gemeente Lelystad. De rekenkamer Lelystad heeft tot doel met haar onderzoeksrapporten en andere activiteiten de gemeenteraad te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende rol.

¹ www.lelystad.nl/rekenkamer

² Artikel 81a, gemeentewet.

³ Artikel 182, gemeentewet.

Samenstelling rekenkamer

De rekenkamer Lelystad bestond in 2019 uit:

- Robert Douma (voorzitter),
- Iris Koopmans (lid),
- Inge Prins (lid sinds september 2019)
- Corrie Hartholt (zij was actief plaatsvervangend lid tot september 2019 en sindsdien passief plaatsvervangend lid).

De rekenkamer Lelystad wordt ondersteund door Patricia Nieuwenhuis (secretaris).

Onafhankelijk en effectief onderzoek

De rekenkamer is onafhankelijk in de keuze van onderzoeksonderwerpen, -aanpak, -timing en in de oordeelsvorming. Dat is en blijft voor de rekenkamer Lelystad een belangrijk uitgangspunt. Maar we willen ook graag oog hebben voor onze omgeving. Wij zoeken daarom onder andere de gemeenteraad en de (raads)commissie van de Rekening op, om van gedachten te wisselen over diverse aspecten aan rekenkameronderzoek. Dat doen we vanuit de achterliggende gedachte dat rekenkameronderzoek de gemeenteraad zo optimaal mogelijk moet ondersteunen bij zijn werkzaamheden. Die betrokkenheid begint meestal bij de programmering van onze onderzoeken. Uitwisseling van suggesties voor onderzoek is daarom belangrijk. In dit verband nodigen wij daarom ook de inwoners van Lelystad van harte uit suggesties voor rekenkameronderzoek te doen. Maar ook (leden van) het college of medewerkers van de gemeente Lelystad kunnen suggesties voor rekenkameronderzoek bij ons indienen. Desgewenst kan dat ook anoniem.

Kortom: de rekenkamer Lelystad verneemt graag opmerkingen en voorstellen van iedereen.

U kunt deze indienen via ons mailadres: rekenkamer@lelystad.nl.

2. Financiële realisatie over 2019

Realisatie budget 2019 rekenkamer

Omschrijving	Toelichting	Begroting 2019	Uitgaven 2019	Saldo
Onkostenvergoeding leden	Vergoeding leden rekenkamer, inclusief vergoeding reis- en verblijfskosten.	€ 33.495,00	€ 39.015,60	€ 5.520,60-
Overige kosten	Kosten catering, lidmaatschap NVR, communicatie, vakliteratuur, etc.	€ 2.000,00	€ 2.420,67	€ 420,67-
Onderzoeken	Onderzoek regiegemeente	€ 60.522,00	€ 6.052,50	€ 54.469,50
Werving en selectie	Kosten advertentie werving nieuw lid	€ -	€ 1.030,00	€ 1.030,00-
Personeelskosten	Salariskosten incl. sociale lasten	€ 102.463,00	€ 90.675,48	€ 11.787,52
	Totaal 2019	€ 198.480,00	€ 139.194,25	€ 59.285,75

Uitgangspunten besteding budget rekenkamer

- De rekenkamer mag conform de verordening op de rekenkamer uitgaven doen ter hoogte van het totaalbudget. Het budget van de rekenkamer en de afzonderlijke posten zelf zijn verder niet geoormerkt.
- De leden van de rekenkamer ontvangen een vergoeding die is gebaseerd op de normale vergoeding voor raadsleden. De voorzitter ontvangt 80% van deze vergoeding en de leden 60%. In artikel 2, tweede lid, van het 'Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden' staat dat de vergoeding voor raadsleden per 1 januari van elk jaar wordt herzien aan de hand van het indexcijfer CAO-lonen overheid⁴. De begroting voor de vergoeding van de Lelystadse rekenkamerleden wordt echter jaarlijks niet automatisch aangepast aan deze telkens weer wijzigende landelijke regels. Aanpassing van de begroting op dit punt heeft de laatste jaren ook niet plaatsgevonden, waardoor er elk jaar een steeds groter wordende overschrijding te zien is op de post vergoedingen van de leden.
- Het budget voor onderzoeken en overige kosten van de rekenkamer is onder meer gebaseerd op outputafspraken met de commissie van de Rekening. De rekenkamer Lelystad wordt geacht in principe jaarlijks twee grote en één klein onderzoek op te leveren.
- Het budget voor de personele ondersteuning van de rekenkamer is gebaseerd op 1 fte in schaal 12.

⁴ Via de circulaire van BZK geïndexeerde bedragen van de (onkosten)vergoeding voor politieke ambtsdragers van gemeenten per 1 januari 2019: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041752/2019-01-01>.

3. Onderzoeken in 2019

De rekenkamer heeft zich in 2019 beziggehouden met twee onderzoeksonderwerpen. De rekenkamer heeft in 2019 haar rekenkamerbrief over de toegang tot de jeugdzorg afgerond. De rekenkamer Lelystad heeft medio 2018 het onderzoek regiegemeente opgestart, dit onderzoek is in 2019 afgerond.

In 2019 is gestart met een ex-ante onderzoek naar de woonvisie. Door ernstige vertraging in het offerteprocés en uitval bij de onderzoekers is dit onderzoek aanzienlijk vertraagd. De rekenkamer verwacht dat dit onderzoek in 2020 wordt afgerond.

Rekenkamerbrief toegang tot de jeugdzorg

Sinds 2015 is het de taak van gemeenten om te zorgen voor een samenhangend jeugdzorgaanbod. Tegelijkertijd wordt van gemeenten verwacht dat zij het gebruik van dure, gespecialiseerde jeugdzorg terugdringen. Het geldt dat gemeenten in theorie zouden kunnen besparen, heeft het Rijk bij voorbaat ingehouden op het jeugdzorgbudget dat gemeenten krijgen. Dit heeft er in de praktijk toe geleid dat veel gemeenten moeite hebben om de jeugdzorg naar behoren te organiseren. Gemeenteraden worstelen dan ook met de vraag hoe zij kunnen sturen op de instroom naar de jeugdzorg.

Huisartsen grootste verwijzers naar jeugdzorg

De toegang tot jeugdzorg verloopt in de meeste gemeenten via gemeentelijke wijkteams of jeugd- en gezinsteam, waar ouders en jongeren terecht kunnen met problemen rond opvoeden en opgroeien. Er zijn echter ook nog 'andere verwijzers' naar jeugdzorg, die niet direct verbonden zijn aan de gemeente. Denk aan huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten, rechters en de Raad voor de Kinderbescherming. Vooral huisartsen bepalen in hoge mate de inzet van jeugdzorg. Zij zijn, ook in Lelystad, de grootste verwijzer naar gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders. De gemeente heeft hierop in principe heel weinig invloed. Toch is zij verplicht om ook deze dure jeugdhulp te financieren. Dit is het dilemma van veel gemeenten in een notendop.

Invloed van gemeenten op de instroom jeugdzorg

Wettelijk gezien hebben gemeenten een aantal 'knoppen om aan te draaien' bij het sturen op de instroom naar jeugdzorg. Ze kunnen bijvoorbeeld bevorderen dat er eerst bij het gemeentelijke loket wordt gezocht naar hulp 'dichtbij' (in de eigen sociale omgeving, bij jeugdmaatschappelijk werk, een vrijwilligersorganisatie, de school enzovoort).

En ze kunnen preventieve activiteiten inzetten, zodat er minder gebruik gemaakt hoeft te worden van gespecialiseerde jeugdzorg. Sturen op de jeugdhulpverlening na verwijzing door een arts kan de gemeente slechts binnen strenge grenzen. Maar onmogelijk is het niet. Een gemeente kan onder andere:

- ‘spiegelinformatie’ leveren aan huisartsen over hoe hun doorverwijzingen zich verhouden tot die van andere huisartsen;
- een praktijkondersteuner Jeugd spreekuur laten houden in de huisartsenpraktijk;
- met gecontracteerde jeugdhulpaanbieders afspraken maken waaraan zij zich moeten houden bij het kiezen van een behandeling.

Suggesties voor verbeteren sturen op toegang tot jeugdzorg

In de rapporten die de rekenkamer Lelystad heeft bestudeerd staan suggesties waarmee de sturing op de toegang tot de jeugdzorg verder verbeterd zou kunnen worden. Enkele daarvan zijn:

- Samenwerking met huisartsen bevorderen en waar nodig uitbreiden. Doel hiervan is dat kinderen de juiste hulp krijgen en niet onnodig worden doorverwezen. En ook: dat huisartsen alleen naar gecontracteerde jeugdhulpaanbieders verwijzen.
- Afspraken maken met zorgaanbieders. Gemeenten kunnen met gecontracteerde jeugdhulp-aanbieders een protocol opstellen dat bepaalt hoe zij na een medische verwijzing vaststellen welke voorziening zij inzetten en wat de aard en omvang daarvan mag zijn.
- Zichtbaarheid en laagdrempeligheid van gemeentelijke toegang vergroten. De gemeente zou kunnen werken met ‘ambassadeurs’ die de toegang laagdrempeliger maken en diensten kunnen bundelen om inwoners beter van dienst te zijn. De keuze voor het gemeentelijk loket ligt dan sneller voor de hand wanneer er sprake is van een probleem.
- Sturingsinformatie over toegang tot jeugdzorg verbeteren. Cruciaal is dat beleidsmakers in de gemeente kunnen beschikken over informatie over verwijsstromen, het verband tussen preventieve activiteiten en het beroep op jeugdzorg en over problemen waar inwoners bij het zoeken naar ondersteuning en zorg in de praktijk tegenaan lopen. Een belangrijke mogelijkheid tot verbetering is dan ook het geven van inzicht in en overzicht over het werkveld jeugdzorg, bijvoorbeeld met een voor iedereen toegankelijke zorgkaart.

Publicatie en raadsbehandeling

Hierna geven we de procedure van raadsbehandeling en – indien reeds beschikbaar – de tekst van het vastgestelde raadsbesluit over dit onderzoek weer.

Procedure	Datum
Publicatie	15 oktober 2019
Beeldvormende sessie.	N.v.t.
Oordeelvormende sessie	N.v.t.
Besluitvorming	N.v.t.

Regie in uitvoering

Medio 2018 is de rekenkamer een onderzoek gestart naar de wijze waarop Lelystad invulling geeft aan het concept regie. Onderzoeksbureau Domenie doelgericht onderzoek heeft dit onderzoek uitgevoerd voor de rekenkamer Lelystad.

Regie is een actueel thema

Veel gemeenten noemen zich tegenwoordig een 'regiegemeente'. Wat dat precies inhoudt, blijft vaak onduidelijk. Regie betekent in het algemeen dat een gemeente bij de uitvoering van haar taken niet meer alles zelf doet, maar samen met andere organisaties, instellingen en inwoners probeert haar beleidsdoelen te bereiken. De vraag die in dit onderzoek wordt beantwoord is: hoe kan een gemeente in de praktijk concreet zo'n regierol vervullen? En hoe doet de gemeente Lelystad dit vergeleken met andere gemeenten?

Hoe wordt regie toegepast bij de Gemeente Lelystad?

Raad, college en ambtelijk apparaat van de Gemeente Lelystad herkennen de hierboven geschetste ontwikkeling, dat steeds meer gemeentelijke taken met anderen in de samenleving worden uitgevoerd. Toch streeft het huidige Lelystadse college er niet naar regiegemeente te zijn. Het concernteam van de Gemeente Lelystad spreekt liever over omgevingsbewust en opgavengericht te werk gaan. De Gemeente Lelystad heeft - vergeleken met de andere onderzochte gemeenten - goed nagedacht over alle spanningsvelden rond gemeentelijke regie. Tegelijkertijd heeft de Gemeente Lelystad geen duidelijke definities van regie vastgelegd. Wel probeert de gemeente per maatschappelijke opgave zo goed mogelijk samen te werken met de omgeving en worden er allerlei vormen van regie toegepast.

De raad doet er goed aan vooraf meer grip te krijgen op de keuze voor regie

Opgaven gezamenlijk doen met andere gemeenten of met de samenleving heeft gevolgen voor de rol van de raad. Het toepassen van regie betekent in ieder geval dat de ruimte voor de raad wordt ingeperkt. Immers, andere partijen doen in meer of mindere mate mee in het proces van kaderstelling. Soms heeft de gekozen vorm van samenwerking ook gevolgen voor de controlerende en vertegenwoordigende rol van de raad. In de praktijk heeft de raad dan minder grip, hoewel hij wel eindverantwoordelijk voor de consequenties en resultaten blijft.

*Werk sessie regiegemeente met de raad
d.d. 27 november 2018*

Nu maakt de ambtelijke organisatie de afweging voor (een vorm van) regie bij iedere opgave. Dat betekent meteen dat de raad niet altijd (vooraf) wordt betrokken bij de keuze voor (de vorm van) regie. Dat gebeurt alleen als college en organisatie dat agenderen. Het is belangrijk dat de raad grip houdt op taken die in regie worden uitgevoerd. Immers, de raad blijft altijd politiek en bestuurlijk eindverantwoordelijk.

Kaderstelling als aanknopingspunt voor meer grip van de raad op regie

Kaderstelling – bijvoorbeeld in de vorm van een visie op regie - lijkt een goed aanknopingspunt om de grip van de raad op de toepassing van regie te versterken. De raad zou zijn positie ook kunnen versterken door met het college in debat te gaan over nut en noodzaak van een visie of ambities rond regievoering. Dat zou de raad helpen om zelf actiever positie te kiezen en meer kaderstellend (vooraf) en minder controlerend (achteraf) betrokken te zijn.

Publicatie en raadsbehandeling

Hieronder geven we de procedure van raadsbehandeling en – indien reeds beschikbaar – de tekst van het vastgestelde raadsbesluit over dit onderzoek weer.

Procedure	Datum
Publicatie	12 december 2019
Beeldvormende sessie	Nog nader te bepalen
Oordeelvormende sessie	Nog nader te bepalen
Besluitvorming	Nog nader te bepalen

4. Opvolging rekenkameronderzoeken uit 2017

De rekenkamer Lelystad heeft enkele jaren geleden met de commissie van de Rekening gesproken over de wijze waarop en de mate waarin overgenomen aanbevelingen van de rekenkamer worden opgevolgd en uitgevoerd: de doorwerking. Doorwerking is het gebruik van onderzoeksresultaten van rekenkameronderzoek bij de besluitvorming en het beleid. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt, dat het op zijn minst twee jaar kan duren voordat aanbevelingen echt kunnen doorwerken. De rekenkamer Lelystad heeft daarom het college gevraagd inlichtingen te geven over de uitvoering van de raadsbesluiten over eerdere rekenkameronderzoeken. Het gaat hier specifiek om de rekenkamerrapporten, die nog niet door de rekenkamer op doorwerking zijn onderzocht. Hieronder geeft de rekenkamer per onderzoek en per besluitpunt weer wat de voortgang is, zoals gerapporteerd door het college in het eerste kwartaal van 2020.

Het onderzoek: ICT Governance: 'Grip op het ongrijpbare'

De overheid digitaliseert in hoog tempo, ook in Lelystad. In de jaren negentig werd informatie- en communicatietechnologie (ICT) nog voornamelijk gebruikt als hulpmiddel in de bedrijfsvoering, om documentstromen en interne processen te digitaliseren. Maar inmiddels is ICT overal. Het is een cruciale schakel geworden in het contact met de inwoner. Tal van gemeentelijke processen verlopen digitaal via het loket van de gemeentelijke website, op basis van complexe onderliggende systemen zoals digitale basisregistraties en DigiD. Goed werkende ICT is het kloppend hart van de gemeente. Het goed werkend houden van de gemeentelijke ICT is echter een steeds ingewikkelder opgave aan het worden.

De rekenkamer Lelystad wilde met dit vervolgonderzoek nagaan of het ICT-beleid van de gemeente Lelystad goed is afgestemd op wat er nu en in de toekomst nodig is voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Ook wilden we vaststellen of, omgekeerd, de uitvoering van de huidige en toekomstige gemeentelijke taken goed wordt ondersteund door het gevoerde ICT-beleid. We hebben ook gekeken naar de wijze en mate van sturing door de Lelystadse raad op de strategie voor de gemeentelijke ICT. Het rapport van dit onderzoek is op 30 maart 2017 openbaar gemaakt.

Lelystad heeft hard gewerkt aan digitalisering, maar volgende stap nodig

De rekenkamer concludeert in dit onderzoek dat de gemeentelijke organisatie van Lelystad de afgelopen jaren hard heeft gewerkt aan het digitaliseren van de dienstverlening en de daarmee samenhangende interne werkomgeving. Lelystad voldoet nu dan ook aan wettelijke en landelijke bestuurlijke verplichtingen. Maar een volgende stap op weg naar ICT-governance is nog niet gezet. Er waren wel kansen om strategische doelen, beleidsdoelen en ICT in samenhang te bezien, maar deze werden niet voldoende benut of er werd niet doorgepakt. Toch is die volgende stap wel nodig. ICT wordt steeds belangrijker. Budgetten voor ICT worden steeds groter, de afhankelijkheid van de hard- en software en opslag van gegevens (en de daaruit voortvloeiende kwetsbaarheid) wordt groter, veiligheids- en privacy-issues komen steeds vaker voor en de complexiteit van alle samenwerkingsverbanden zorgt voor risico op versnippering en eilandvorming. Het is nodig dat het gemeentebestuur en de ambtelijke top dit weten, begrijpen en daadwerkelijk gaan aansturen.

De belangrijkste rode draad uit dit onderzoek is een gebrek aan verbinding tussen enerzijds de Lelystadse politiek en haar beleidsprioriteiten en anderzijds de gemeentelijke werkvloer waar de ICT-projecten worden ontwikkeld en uitgerold. Bezien vanuit het perspectief van de raad heeft de gemeente Lelystad een 'governance'-probleem, dus een probleem met de aansturing van ICT en de controle hierop door de raad. Het is begrijpelijk dat de raad zich hierover zorgen maakt en meer grip op het ICT-beleid wil hebben.

Zeven aanbevelingen voor verbetering

De rekenkamer geeft in dit onderzoek zeven aanbevelingen voor verbetering aan de gemeenteraad. De belangrijkste daarvan is het vormgeven van ICT Governance als een groeitraject. Daarmee bedoelen we dat raad en college vanaf nu de tijd nemen voor het effectief organiseren van ICT-governance op het niveau van raad en college. Het is belangrijk dat raad en college het debat aangaan over informatisering en ICT. Om het kennisniveau van de raad op het punt van ICT te verbeteren, beveelt de rekenkamer ook het (permanent) inrichten van een verbindende schakel tussen ICT en raad aan. De rekenkamer beveelt bovendien aan de raad vooraf meer te betrekken bij de I-visie van de gemeente Lelystad en het college op te dragen te zorgen voor een goede (beleidsmatige) aansluiting tussen beleid in het primaire proces, organisatiestrategie en informatiseringsstrategie.

Tot slot beveelt de rekenkamer de raad aan het college op te dragen de gemeenteraad periodiek te voorzien van verantwoordingsinformatie en ICT-consequenties een vast onderdeel te laten zijn van het format voor raadsvoorstellen.

Publicatie en raadsbehandeling

Hieronder geven we de procedure van raadsbehandeling en – indien reeds beschikbaar – de tekst van het vastgestelde raadsbesluit over dit onderzoek weer.

Procedure	Datum
Publicatie	30 maart 2017
Beeldvormende sessie	19 september 2017
Bespreking rekenkamerrapport ICT + visie Lelystad Digitaal 2020 + brief informatieveiligheid	28 november 2017
Besluitvorming	16 januari 2018

De Lelystadse raad heeft op 16 januari 2018 een besluit genomen over dit rekenkamerrapport. De raad heeft unaniem besloten:

1. Dat ICT Governance als een groeitraject naar een permanent proces wordt vormgegeven.
2. Het college organiseert een verbindende schakel tussen politiek en organisatie.
3. Het college draagt zorg voor leiderschap en centrale regie, bijvoorbeeld door het aanstellen van een vaste CIO.
4. Het college formuleert een I-visie met (meerjarige) strategische uitgangspunten en doelstellingen en betreft nadrukkelijk de raad (vooraf) bij dit proces.
5. Het college beschouwt bij het ICT-beleid en bij de invulling daarvan, de gemeente als een geheel en zorgt voor een goede (beleidsmatige) aansluiting tussen beleid in het primaire proces, organisatiestrategie en informatiseringsstrategie.
6. Het college voorziet de gemeenteraad periodiek van verantwoordingsinformatie.
7. Het college geeft in beleidsvoorstellen telkens aan wat de consequenties van het betreffende voorstel zijn op het vlak van informatievoorziening, informatiedeling en ICT (kosten, wet- en regelgeving, risico's, privacyaspecten).
8. Twee jaar na de datum van dit raadsbesluit van het college een verantwoording tegemoet te zien over de opvolging en afdoening (doorwerking) van dit raadsbesluit.

Tevens heeft de raad op 16 januari 2018 een motie van D66 en PvdA aangenomen⁵ waarin het college wordt opgeroepen in het overdrachtsdocument voor de nieuwe collegeperiode de suggestie op te nemen om een startnotitie voor ICT-beleid aan de raad voor te leggen.

De rekenkamer heeft het college op 21 januari 2020 gevraagd⁶ om een korte en bondige terugkoppeling v.w.b. de opvolging van de aanbevelingen uit de raadsbesluiten voor dit onderzoek voor haar jaarverslag 2019. Naar aanleiding van dit verzoek van de rekenkamer heeft de ambtelijke organisatie laten weten van plan te zijn een evaluatie uit te voeren en de resultaten daarvan terug te koppelen aan de raad via een informatienota. De rekenkamer heeft deze nota ter informatie op 5 maart 2020 ontvangen. . Voor een volledige weergave van de stand van zaken verwijzen wij naar de informatienota voor de raad met nummer 200001261. De terugkoppeling per aanbeveling uit de informatienota luidde als volgt:

1. Dat ICT Governance als een groeitraject naar een permanent proces wordt vormgegeven.

In 2018 is gestart gemaakt met de I-Portfolio (overzicht I-projecten) als voortgangsverantwoordingsmechanisme richting het CT (concernteam). Onder leiding van de CIO functionaris is de I-governance Board in 2019 van start gegaan. Samen met de businessunits (lees domeinen Sociaal, Fysiek en Bedrijfsvoering) wordt er maandelijks sturing gegeven aan de uitvoering van de doelen uit o.a. Lelystad Digitaal 2020, Kadernota 3D, Lelystad Next Level en de Omgevingsvisie/wet. Iedere kwartaal legt de CIO, verantwoording af aan het Concernteam.

2. Het college organiseert een verbindende schakel tussen politiek en organisatie.

Het college heeft in 2018 invulling gegeven aan de aanbeveling voor het leggen van de verbinding tussen de organisatie en politiek. Dit door de raad in de bob-sessie van 28 november 2018 mee te nemen in de strategische visie LD2020. Vanuit een verkorte praatplaat – zie bijlage I – is de raad geïnformeerd en zijn er inzichten uitgewisseld. Voor het opzetten van de visie LD2023 zal de raad vooraf worden meegenomen in het 1e halfjaar 2020.

⁵ Met 18 stemmen voor en de stemmen van Inwonerspartij, SP en Leefbaar Lelystad tegen.

⁶ Het gaat hier om een verzoek om inlichtingen ex artikel 183 lid 2 gemeentewet.

3. Het college draagt zorg voor leiderschap en centrale regie, bijvoorbeeld aanstellen van een vaste CIO.

Na een aanloop in 2017 met een interim CIO is in 2018 een vaste CIO aangesteld die leiding geeft aan de uitvoering van de strategische ontwikkeling van de informatievoorziening.

4. Het college formuleert een I-visie met (meerjarige strategische uitgangspunten en doelstellingen te formuleren en betreft nadrukkelijk de raad (vooraf) bij dit proces.

Zie beantwoording aanbeveling 2

5. Het college beschouwt het ICT-beleid en bij de invulling daarvan, de gemeente als een geheel te beschouwen en zorgt voor een goede (beleidsmatige) aansluiting tussen beleid in het primaire proces, organisatiestrategie en informatiseringstrategie.

Beleid en informatiemanagement werken meer en meer integraal aan de vorming en invulling van beleidsdoelen. De vorming van de Kadernota 3D, maar ook de invoering van de Omgevingswet zijn hier voorbeelden van. In beide beleidskaders vormt de informatievoorziening een belangrijk onderdeel. Niet alleen aan de voorkant, de uitvoering van het beleid maar ook als het gaat om monitoring en slim inzetten van data. De in 2019 gestarte governance board toetst voorstellen op integraliteit en samenhang.

6. Het college voorziet de gemeenteraad periodiek van verantwoordingsinformatie.

De P&C-cyclus (jaarrekening) is de basis waarin de CIO-verantwoording aflegt over de bereikte doelen in relatie met de informatieontwikkelingen en de maatschappelijke effecten hiervan. De IT-auditor legt, via de accountant, ook verantwoording in de jaarrekening af over de IT-beheersmaatregelen, waaronder cybersecurity en privacy. Daarnaast legt de CISO-verantwoording af over informatiebeveiliging middels de ENSIA-jaarrapportage. De Functionaris Gegevensbescherming doet dat in een jaarrapportage voor wat betreft de bescherming van persoonsgegevens (AVG). Beide jaarrapportage gaan naar college en raad.

7. Het college geeft in beleidsvoorstellen, waar dat relevant is, telkens aan wat de consequenties van het betreffende voorstel zijn op het vlak van informatievoorziening, informatiedeling en ICT (kosten, wet- en regelgeving, risico's, privacyaspecten).

De bij aanbeveling 5 geschetste proceslijn, in combinatie met het lopende proces kwaliteitseisen raadsvoorstellen geeft invulling aan deze aanbeveling.

8. Twee jaar na de datum van dit raadsbesluit van het college een verantwoording tegemoet te zien over de opvolging en afdoening (doorwerking) van dit raadsbesluit.

Deze stand van zaken geeft invulling aan aanbeveling 8.

Het onderzoek: Controlerende rol van de raad: 'Alles onder controle?'

De raad controleert of het college van burgemeester en wethouders de gemeentelijke beleidsdoelen binnen de afgesproken randvoorwaarden heeft gerealiseerd. En natuurlijk ook: of de daarvoor ingezette middelen doeltreffend, doelmatig en rechtmatig zijn besteed. Sinds de decentralisaties van 2015 gaat het daarbij ook om de besteding van belastinggeld in het sociale domein.

De rekenkamer Lelystad heeft onderzoek gedaan naar manieren waarop de Lelystadse raad zijn controlerende rol nog beter kan invullen. Het rapport van dit onderzoek is op 30 maart 2017 aangeboden aan raad, college en directie van de gemeente Lelystad.

Eerder onderzoek door de rekenkamer

In 2012 heeft de rekenkamer Lelystad een onderzoek gedaan naar één van de randvoorwaarden voor goede controle: de kwaliteit van de door het college ingediende raadsvoorstellen. Wij stelden toen vast dat die kwaliteit onvoldoende was. Het ontbrak onder meer aan heldere omschrijvingen van de doelen en beoogde effecten, aan een goede financiële onderbouwing en aan alternatieven voor het voorgestelde beleid.

In 2015 besloten wij de controle door de gemeenteraad meer 'in den brede' onder de loep te nemen. We hebben eerst een vooronderzoek verricht, dat op 9 november 2015 het licht zag.

Suggesties voor invulling controlerende rol door de Lelystadse raad

Op basis van het vooronderzoek hebben we een vervolgonderzoek gedaan, waarbij we de controlerende rol van de Lelystadse gemeenteraad beschreven en de knelpunten in kaart hebben gebracht die de raad ondervindt bij de uitvoering van die rol.

De knelpunten die de Lelystadse raad ondervindt zien we overigens ook elders in den lande terugkomen. Lelystad wijkt in die zin dus niet in belangrijke mate af van het landelijke beeld. Dat wil niet zeggen dat er geen ruimte voor verbetering is. Daarom heeft de rekenkamer Lelystad verkend wat de diverse werkwijzen en instrumenten zouden kunnen betekenen voor de inrichting van de controle door de raad. Aanvullend hebben wij, mede op basis van het vooronderzoek, een aantal oplossingsrichtingen geformuleerd: praktische suggesties die de raad zouden kunnen helpen. Deze suggesties hebben het karakter van een menukaart. De raad kan kiezen welke daarvan hij zelf werkbaar vindt en wil doorvoeren.

Publicatie en raadsbehandeling

Hieronder geven we de procedure van raadsbehandeling en – indien reeds beschikbaar – de tekst van het vastgestelde raadsbesluit over dit onderzoek weer.

Procedure	Datum
Publicatie	30 maart 2017
Lezing voor de raad door Douwe Jan Elzinga over controlerende rol	27 november 2018
Oordeelvormende sessie / sessie diversen	15 januari 2019
Besluitvorming	29 januari 2019

De Lelystadse raad heeft op 29 januari 2019 unaniem besloten:

1. kennis te nemen van het rekenkamerrapport inzake het onderzoek naar perspectieven voor de controlerende taak van de raad;
2. het presidium te verzoeken zich te buigen over de vraag welk gremium vanuit de raad zich bezig gaat houden met de keuze uit en uitwerking van de voorstellen uit dit onderzoek.

De Lelystadse griffie koppelde op 21 januari 2020 kort terug over de opvolging van dit onderzoek. De aanbevelingen uit dit rapport worden volgens de griffie opgepakt vanuit een bredere actie om te onderzoeken hoe de controlerende rol van de raad versterkt kan worden. Hierbij wordt ook meegenomen hoe de raad beter in positie kan worden gebracht. Dit moet uiteindelijk leiden tot een actieplan. Voornoemde activiteiten staan uitgebreider beschreven in het jaarwerkplan van de griffie voor 2020. De uitvoering is nu gepland in het vierde kwartaal van 2020. Het hangt echter af van de prioriteiten van de griffie, wanneer zij deze acties precies oppakt. De prioriteiten van de griffie worden bepaald door de Lelystadse gemeenteraad.

Het onderzoek: Schoon genoeg? Huishoudelijke ondersteuning

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2007 vervangen door de Wmo 2015. De gemeente kijkt nu eerst naar wat hulpbehoevende inwoners nog zelf en met hulp uit hun omgeving kunnen opvangen. Pas daarna komt de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning in beeld. Per saldo komen er onder de Wmo 2015 minder mensen in aanmerking voor huishoudelijke ondersteuning. Ook is de ondersteuning zelf soberder geworden. Zo wordt in Lelystad onder huishoudelijke ondersteuning alleen nog schoonmaak aangeboden.

De rekenkamer Lelystad heeft in 2016 en (begin) 2017 onderzoek gedaan naar het effect van huishoudelijke ondersteuning in het dagelijks leven van Lelystadse inwoners. Wij gingen na of het beleid van de gemeente aansluit bij wat nodig is om inwoners op een verantwoorde manier langer zelfstandig thuis te laten wonen. Ook hebben we onderzocht of de gemeente voldoende regie en toezicht houdt op de huishoudelijke ondersteuning en op de keten van daarbij betrokken instanties. Het rapport van dit onderzoek is gepubliceerd op 6 september 2017.

Ongewenste neveneffecten beleid doen afbreuk aan verder adequaat zorgsysteem

Het onderzoek van de rekenkamer Lelystad wijst uit dat de huishoudelijke ondersteuning in Lelystad op zich een aanvaardbare basiskwaliteit heeft. Echter, het beleid rond de huishoudelijke hulp heeft neveneffecten, die een ongewenste uitwerking hebben in het dagelijks leven van cliënten. Ook de samenwerking tussen de ketenpartners verloopt niet optimaal als gevolg van beleidskeuzes die de gemeente heeft gemaakt. Deze onvolkomenheden doen afbreuk aan een verder adequaat ingericht zorgsysteem.

Zo constateert de rekenkamer onvoldoende samenhang in de verdeling van bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden tussen gemeente en ketenpartners. En er is minder huishoudelijke ondersteuning geleverd dan mogelijk was geweest binnen het beschikbare budget. Ook blijven de eigen kracht van Wmo-cliënten en de inzet van het eigen netwerk in de praktijk achter bij de verwachtingen. Een aanzienlijke groep cliënten heeft geen of weinig extra schoonmaakhulp uit de eigen omgeving en kan het zich evenmin permitteren om uren bij te kopen.

Aanwijzingen voor onvoldoende maatwerk en rechtsbescherming cliënten onder druk

Het systeem lijkt te leiden tot onvoldoende maatwerk: in het keukentafelgesprek met cliënten doordat belangrijke onderwerpen niet aan bod komen. Zorgaanbieders passen op hun beurt te weinig maatwerk toe bij het bepalen van de hoeveelheid ondersteuning. Ook hulpen kunnen door de hoge werkdruk niet het gewenste maatwerk leveren. Zorgaanbieders bepalen bovendien in de praktijk in belangrijke mate welke aanspraken de cliënt heeft. Uit de jurisprudentie hierover blijkt dat dit niet de bedoeling is.

Tot slot: de procedures en regelingen in het lokale zorgsysteem van Lelystad zijn ingewikkeld en talrijk. De gemeente vraagt daarmee te veel van minder weerbare mensen die mentaal niet in staat zijn om zulke informatie tot zich te nemen. Mede hierdoor staat hun rechtsbescherming onder druk. De rekenkamer geeft de raad elf aanbevelingen ter verbetering.

Publicatie en raadsbehandeling

Hieronder geven we de procedure van raadsbehandeling en – indien reeds beschikbaar – de tekst van het vastgestelde raadsbesluit over dit onderzoek weer.

Procedure	Datum
Publicatie	6 september 2017
Beeldvormende sessie	28 november 2017
Oordeelvormende sessie	16 januari 2018
Besluitvorming	13 maart 2018

De Lelystadse raad heeft op 13 maart 2018 bij meerderheid besloten:

1. Het college op te dragen:
 - a) te zorgen voor meer sturing, orde en duidelijkheid binnen de keten, door onder meer het formuleren van concrete doelen, maatregelen en indicatoren voor huishoudelijke ondersteuning;
 - b) de sociale wijkteams beter toe te rusten voor hun taak, door duidelijke doelen, prestaties, verantwoordelijkheden, prioritering en begrenzing vast te leggen, waarbij zij geen rol op zich hoeven te nemen in de monitoring van de huishoudelijke ondersteuning;
 - c) vooraf meer en nadrukkelijker bekendheid te geven aan onafhankelijke cliëntondersteuning en het gebruik hiervan actief te bevorderen met name bij de intake van nieuwe cliënten en/of bij wijziging in de persoonlijke situatie van cliënten;
 - d) te waarborgen dat, voordat een beschikking wordt afgegeven, wordt gecontroleerd of in de ondersteuningsplannen:
 - alle wettelijk verplichte aspecten ook daadwerkelijk zijn ingevuld;
 - de medische informatie uit privacyoverwegingen meer omfloerst wordt weergegeven;
 - e) te investeren in “warme overdracht” tussen wijkteams en cliënten om de kwaliteit van de zorg op die manier een impuls in de goede richting te geven;
 - f) de vergoedingen voor het realiseren van een schoon en leefbaar huis op basis van gegevens van de zorgaanbieders en monitoring door de gemeente aan te passen indien de praktijk daar aanleiding toe geeft, passend binnen de wet en jurisprudentie;
 - g) kwantificeerbare afspraken te maken met zorgaanbieders over te bereiken resultaten per doelgroep;
 - h) het gebruik van dienstencheques door cliënten te bevorderen door:
 - ze nog actiever onder de aandacht van de doelgroep te brengen;
 - de eigen bijdrage voor dienstencheques in het algemeen laag te houden;
 - i) i. de informatievoorziening over de eigen bijdrage te verbeteren, de eigen bijdrage voorlopig te handhaven en het inkomensafhankelijke deel zo te laten;
 - j) j. de algemene informatievoorziening aan cliënten te verbeteren door:
 - in het voortraject van oriëntatie en het aanvragen van hulp sterker in te zetten op telefonische en mondelinge communicatie, waarna schriftelijke informatie als aanvulling kan dienen;

- meer aandacht te besteden aan kwetsbare cliënten zonder (bruikbaar) sociaal netwerk, onder meer door periodiek persoonlijk contact;
2. Twee jaar na de datum van dit raadsbesluit van het college een verantwoording tegemoet te zien over de opvolging en afdoening (doorwerking) van dit raadsbesluit.

Een motie van SP, GL, D66 en CDA is aangenomen met 22 stemmen voor en de stemmen van Inwoners Partij en VVD tegen en verzoekt het college bij behandeling van de kadernota 3D, het rekenkamerrapport huishoudelijke hulp te betrekken in de gesprekken met de gemeenteraad.

De rekenkamer heeft het college op 21 januari 2020 gevraagd⁷ om een korte en bondige terugkoppeling v.w.b. de opvolging van de aanbevelingen uit de raadsbesluiten voor dit onderzoek voor haar jaarverslag 2019. Op 17 maart 2020 ontving de rekenkamer de volgende terugkoppeling:

Wij hebben naar aanleiding van het raadsbesluit d.d. 13 maart 2018 invulling gegeven aan de diverse besluiten. Hierbij de maatregelen die in dit kader zijn genomen.

1.a. Te zorgen voor meer sturing, orde en duidelijkheid binnen de keten, door onder meer het formuleren van concrete doelen, maatregelen en indicatoren voor huishoudelijke ondersteuning.

In het Besluit Maatschappelijke Ondersteuning zijn aanvullende bepalingen opgenomen voor huishoudelijke ondersteuning:

- Eenieder moet gebruik kunnen maken van een schone woonkamer, in gebruik zijnde slaapkamer, keuken, badkamer, toilet en gang.
- Een schoon huis wil niet zeggen dat alle ruimtes wekelijks schoongemaakt moeten worden. Het betekent dat het huis periodiek schoon wordt gemaakt, zodat het niet vervuult.
- De aanspraak op huishoudelijke ondersteuning bestaat uit een aanvulling op de eigen mogelijkheden van de cliënt zelf.
- Het is aan de cliënt om, in samenspraak met de aanbieder, de werkzaamheden zodanig in te zetten dat er maximaal rendement uit wordt gehaald.
- Het onderhoud van een tuin, en het verzorgen van huisdieren (dit geldt niet voor hulphonden), hoort niet bij de maatwerkvoorziening schoon en leefbaar huis.

⁷ Het gaat hier om een verzoek om inlichtingen ex artikel 183 lid 2 gemeentewet.

1.b De sociale wijkteams beter toe te rusten voor hun taak, door duidelijke doelen, prestaties, verantwoordelijkheden, prioritering en begrenzing vast te leggen, waarbij zij geen rol op zich hoeven te nemen in de monitoring van de huishoudelijke ondersteuning. De sociaal wijkteams zijn goed toegerust op hun taak. De taken en bevoegdheden zijn goed vastgelegd. Voor meer informatie zie het [Programmaplan Wmo 2020](#) (*paragraaf 4.1.20*).

1.c Vooraf meer en nadrukkelijker bekendheid te geven aan onafhankelijke cliëntondersteuning en het gebruik hiervan actief te bevorderen met name bij de intake van nieuwe cliënten en/of bij wijziging in de persoonlijke situatie van cliënten.

In het [Programmaplan Wmo 2020](#) is op blz. 36 beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de cliëntondersteuning binnen de Wmo. Mede naar aanleiding van het rekenkamerrapport is er een pool van deskundige vrijwilligers gevormd die cliënten kunnen ondersteunen bij het gesprek.

1.d Te waarborgen dat, voordat een beschikking wordt afgegeven, wordt gecontroleerd of in de ondersteuningsplannen:

- alle wettelijk verplichte aspecten ook daadwerkelijk zijn ingevuld;
- de medische informatie uit privacyoverwegingen meer omfloerst wordt weergegeven.

Dit is geborgd. Dit is onderdeel van de standaard werkwijze.

1.e Te investeren in ‘warme overdracht’ tussen wijkteams en cliënten om de kwaliteit van de zorg op die manier een impuls in de goede richting te geven.

De overdracht is duidelijk geregeld. Cliënten hebben een vaste contactpersoon bij het Sociaal Wijkteam en kunnen altijd, als zij vragen hebben over hun ondersteuning, contact opnemen met deze contactpersoon.

1.f De vergoedingen voor het realiseren van een schoon en leefbaar huis op basis van gegevens van de zorgaanbieders en monitoring door de gemeente aan te passen indien de praktijk daar aanleiding toe geeft, passend binnen de wet en jurisprudentie

Als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zijn de uitgaven voor de Wmo aanzienlijk gestegen. Dit is aanleiding geweest de tarieven voor de Wmo dienstverlening aan te passen. Dit geldt ook voor huishoudelijke ondersteuning. Dit past nog wel binnen de geldende wetgeving en jurisprudentie.

1.g Kwantificeerbare afspraken te maken met zorgaanbieders over te bereiken resultaten per doelgroep.

Wij onderscheiden binnen het cliëntenbestand geen specifieke doelgroepen. Er zijn dan ook geen specifieke afspraken per doelgroep.

1.h. Het gebruik van dienstencheques door cliënten te bevorderen door:

- **ze nog actiever onder de aandacht van de doelgroep te brengen;**
- **de eigen bijdrage voor dienstencheques in het algemeen laag te houden.**

Door de invoering van het abonnementstarief is het gebruik van maatwerkvoorzieningen aanzienlijk toegenomen. Dit maakte het noodzakelijk binnen de Wmo keuzes te maken. Een van de keuzes is om met ingang van 2020 te stoppen met het beschikbaar stellen van dienstencheques. Belangrijke overwegingen hierbij waren dat, ondanks extra publiciteit e.d., het gebruik beperkt is gebleven en de uitvoeringskosten hiervan relatief hoog waren.

1.i De informatievoorziening over de eigen bijdrage te verbeteren, de eigen bijdrage voorlopig te handhaven en het inkomensafhankelijke deel zo te laten.

Er is eerder extra ingezet op goede berichtgeving e.d. rond de eigen bijdragen. Dit is inmiddels niet meer zo relevant als gevolg van de invoering van het abonnementstarief.

1.j De algemene informatievoorziening aan cliënten te verbeteren door:

- **in het voortraject van oriëntatie en het aanvragen van hulp sterker in te zetten op telefonische en mondelinge communicatie, waarna schriftelijke informatie als aanvulling kan dienen;**
- **meer aandacht te besteden aan kwetsbare cliënten zonder (bruikbaar) sociaal netwerk, onder meer door periodiek persoonlijk contact.**

In de oriëntatiefase wordt standaard gekozen voor het huisbezoek waarbij gekeken wordt wat mogelijk en wenselijk is. De formele afspraken worden daarna schriftelijk vastgelegd. Met de Wmo partijen is afgesproken dat, als zij zien dat een cliënt meer ondersteuning nodig heeft, dit melden bij het Sociaal Wijkteam zodat zij daar opnieuw op bezoek kunnen gaan.

Verder wordt aan 75-plussers, die nog een Wmo voorziening hebben, huisbezoeken gebracht zodat dan ook de kwetsbare ouderen in beeld komen.

Het onderzoek: HVC2: opvolging aanbeveling onderzoek uit 2014

De gemeente Lelystad heeft het ophalen van huishoudelijk afval in Lelystad uitbesteed aan afvalverwerker HVC. Afvalverwerker HVC is eigendom van nu 46 gemeenten en 6 waterschappen. Bij de oprichting van HVC in 1991 stond het verbranden van huishoudelijk restafval en restafval van bedrijven centraal. HVC had toen een laag risicoprofiel. Maar dat is inmiddels niet meer zo. De rekenkamer Lelystad heeft in 2013 / 2014, in samenwerking met 17 rekenkamer(commissies) van 19 gemeenten, een gemeenschappelijk onderzoek laten uitvoeren naar de relatie tussen de gemeente als aandeelhouder en de Huisvuilcentrale (HVC).

Uitkomsten onderzoek naar HVC uit 2014

Uit het onderzoek uit 2014 kwam naar voren dat de risico's die de aandeelhoudende gemeenten liepen, niet in goede verhouding stonden tot de geringe zeggenschap die de aandeelhouders hadden. De rekenkamer Lelystad heeft toen aan de gemeenteraad van Lelystad negen aanbevelingen gedaan op het gebied van strategie en koers, besluitvorming en bevoegdheidsverdeling, rolevulling, beleid en risico, informatievoorziening, toezicht en interventie.

Met het onderzoek HVC2 heeft de rekenkamer (wederom in samenwerking met collega rekenkamers) gekeken hoe het zit met de opvolging van deze negen aanbevelingen door – onder andere – het college van Lelystad.

Uitkomsten HVC2 onderzoek

Naar aanleiding van het onderzoek uit 2014 hebben veel gemeenteraden van de deelnemende rekenkamer(commissie)s te kennen gegeven, actief betrokken te willen zijn bij het dossier HVC. Met dit tussentijdse onderzoek HVC2 - naar de opvolging van de aanbevelingen uit 2014 - wil de rekenkamer hen daarbij ondersteunen. Het HVC2-onderzoek gaat vooral over de vraag in hoeverre de afzonderlijke gemeentebesturen zelf aan de slag zijn gegaan met de aanbevelingen uit het eerdere onderzoek. Ook zijn we nagegaan of en in hoeverre de gemeentebesturen zelf actie hebben ondernomen richting HVC. De voortgang aan de kant van HVC is indirect in het onderzoek betrokken.

De aan dit onderzoek deelnemende rekenkamer(commissie)s trekken vier conclusies:

1. De gemeenteraden hebben in het algemeen de aanbevelingen uit het eerste onderzoek naar HVC overgenomen.
2. De colleges hebben in het algemeen deze aanbevelingen in onvoldoende mate opgevolgd.
3. Er is niet tot nauwelijks afstemming tussen colleges over HVC binnen de provinciale grenzen.
4. HVC heeft enkele acties ondernomen sinds het eerste HVC onderzoek.

De rekenkamer Lelystad geeft de Lelystadse raad drie aanbevelingen ter verbetering waarbij het college een plan van aanpak maakt, de raad binnen een half jaar na besluitvorming informeert en andere colleges en gemeenteraden die deelnemen aan HVC op de hoogte stelt van zijn plan van aanpak. De raad heeft nog geen besluit genomen over de aanbevelingen.

Publicatie en raadsbehandeling

Hieronder geven we de procedure van raadsbehandeling en – indien reeds beschikbaar – de tekst van het vastgestelde raadsbesluit over dit onderzoek weer.

Procedure	Datum
Publicatie	9 november 2017
Beeldvormende sessie / presentatie	22 november 2017
Beeldvormende sessie / presentatie	30 oktober 2018
Oordeelvormende sessie / sessie diversen	20 november 2018
Besluitvorming	Nog nader te bepalen

Presentatie rol en positie raad bij NV HVC

Op 22 november 2017 vond een bijeenkomst over het HVC2-onderzoek plaats in Emmeloord. Deze bijeenkomst was bedoeld voor de gemeenteraadsleden, betrokken bestuurders en betrokken ambtenaren van Flevolandse gemeenten die aandeelhouder zijn van HVC. Rob de Greef – de onderzoeker – heeft de aanwezigen die avond meegenomen in de rol en positie van raadsleden bij de NV HVC. Onder andere de mogelijkheden om als raad grip te houden en te sturen kwam aan de orde.

Evenals de voordelen om als raad regionaal afstemming te zoeken en op welke aspecten dat nuttig kan zijn. De presentatie is te downloaden van de website van de rekenkamer Lelystad.

Op verzoek van de griffie heeft de rekenkamer Lelystad op 30 oktober 2018 in een beeldvormende sessie nogmaals een presentatie aan de Lelystadse raad verzorgd over het onderzoek HVC-2.

Op 20 november 2018 is het onderzoek behandeld in een sessie 'diversen'. Het onderzoek HVC-2 heeft sindsdien niet geleid tot formele besluitvorming door de Lelystadse raad.

5. Overige activiteiten van de rekenkamer in 2019

Naast het doen van onderzoek verricht de rekenkamer andere activiteiten ter ondersteuning van het onderzoeksproces en de borging van de kwaliteit van rekenkameronderzoek.

Vergaderingen en overige werkvormen

In 2019 heeft de rekenkamer veertien keer een reguliere vergadering belegd. Alle overige relevante data van overlegmomenten staan ook in het onderstaande overzicht.

Datum	Omschrijving
15-jan-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
24-jan-19	Flevolandse rekenkamers overleg
29-jan-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
26-feb-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
26-feb-19	Overleg met griffie
4-mrt-19	Overleg commissie van de rekening.
12-mrt-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
25-mrt-19	Overleg met griffie
26-mrt-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
16-apr-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
7-mei-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
7-jun-19	Jaarcongres en ALV NVR
17-jun-20	Reguliere vergadering rekenkamer.
25-jun-20	Flevolandse rekenkamers overleg
1-jul-19	Overleg commissie van de rekening.
9-jul-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
3-sep-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
11-sep-19	Flevolandse rekenkamers overleg
24-sep-19	Beëdiging lid rekenkamer door raad
30-sep-19	Extra ALV NVR
8-okt-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
7-nov-19	Flevolandse rekenkamers overleg over rekenkamerkompas NVR
12-nov-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
13-nov-19	Bestuurlijk gesprek onderzoek regio.
26-nov-19	Reguliere vergadering rekenkamer.
10-dec-19	Reguliere vergadering rekenkamer.

Interne contacten en overleggen

De rekenkamer heeft in diverse samenstellingen overleg gevoerd met de leden van raadsfracties, collegeleden, de griffie en vertegenwoordigers vanuit de ambtelijke organisatie. Eind november 2016 vond voor het eerst in lange tijd een overleg plaats tussen de ambtelijke organisatie, de accountant, de voorzitter van de commissie van de rekening en een vertegenwoordiging van de rekenkamer. Dit overleg biedt goede, eerste aanknopingspunten voor een betere afstemming van onderzoeken die voor, door of namens geledingen in de gemeente Lelystad worden uitgevoerd. Dit overleg heeft tweemaal plaatsgevonden in het jaar 2019.

Ook dit jaar weer betekenden de interne contacten waardevolle input voor het werk van de rekenkamer. In 2019 heeft de rekenkamer twee keer af mogen stemmen met de (raads)commissie van de Rekening.

Overleg Flevolandse rekenkamers

De rekenkamer Lelystad volgt actief landelijke ontwikkelingen om haar kennis en expertise te verbeteren. Hierbij maakt zij ook gebruik van ervaringen van andere rekenkamers/-commissies. Zo organiseert de rekenkamer Lelystad periodiek het overleg tussen de Flevolandse rekenkamers. In dit overleg delen de deelnemers onder meer kennis, bespreken zij actualiteiten, bijvoorbeeld omtrent rekenkamerwerk in het algemeen en de regio, en verkennen zij de mogelijkheden voor onderlinge samenwerking. In 2019 vonden vier vergaderingen van de Flevolandse rekenkamers plaats.

Voorzitter rekenkamer Lelystad toegevoegd als adviseur raadsonderzoek

In 2019 is ook voor het eerst een lid van de rekenkamer toegevoegd aan een onderzoek dat wordt begeleid door een werkgroep van de raad. Het gaat om een actieonderzoek naar de huidige Lelystadse praktijk (casuïstiek) van maatwerk in het sociaal domein in het algemeen, en in en rondom multi-probleemgezinnen in het bijzonder. Het is hierbij de bedoeling dat de vertegenwoordiging vanuit de raad sturend is bij dit onderzoek en dat een lid van de rekenkamer aanschuift als adviseur. De rekenkamer heeft besloten dat de voorzitter de werkgroep van de raad zal bijstaan. De voorzitter van de rekenkamer Lelystad wordt standaard uitgenodigd voor elke bijeenkomst van de werkgroep. De griffier is secretaris van de werkgroep.

Beroepsvereniging NVRR

De rekenkamer Lelystad heeft onder andere ook via haar koepelorganisatie - de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissie (NVRR) - toegang tot deze informatie. Jaarlijks organiseert de NVRR een congres voor lokale rekenkamers. De rekenkamer Lelystad participeert in de netwerken van de NVRR om kennis en ervaring uit te wisselen. De Algemene Rekenkamer (AR) organiseert sinds 2010 bijeenkomsten om de samenwerking tussen de AR en de lokale rekenkamer(commis)sie te bevorderen. Ook daar is doorgaans een afvaardiging van de rekenkamer Lelystad aanwezig. Deze directe betrokkenheid bij de koepelorganisatie, draagt bij aan de professionalisering en de vergroting van het netwerk van de rekenkamer Lelystad.

De voorzitter van de rekenkamer maakt deel uit van de kerngroep Kring Noord van de NVRR en vormt aldus tevens een schakel met het overleg van de Flevolandse rekenkamers. De (kerngroep) kring Noord organiseert gemiddeld elk half jaar een regionaal congres waarin één of meer actuele thema's worden uitgediept.

Procedures voor hoor- en wederhoor

De rekenkamer Lelystad legt eerst haar bevindingen, resultaten, conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek vast in een concept nota van bevindingen. Deze conceptnota wordt meestal eerst voorgelegd aan de ambtenaren, die bij het onderzoek betrokken waren, voor een controle op juistheid en volledigheid van de bevindingen. Vervolgens legt de rekenkamer het rapport voor aan het college voor een bestuurlijke reactie. Het is de bedoeling dat het college dan reageert op de conclusies en aanbevelingen uit het rapport: bijvoorbeeld zijn ze volgens het college haalbaar en uitvoerbaar en welke suggesties doet het college zelf naar aanleiding van het rekenkameronderzoek? Nadat de rekenkamer zowel de technische als de bestuurlijke reactie heeft verwerkt, krijgt de gemeenteraad het rapport aangeboden.

Op 13 november 2019 vond voor het eerst – bij wijze van experiment – een bestuurlijk gesprek plaats. Deze keer werd het rekenkamerrapport 'regie in uitvoering' besproken. Het bestuurlijk gesprek is bedoeld als voorbereiding op de raadsbehandeling. Het is de bedoeling via dit overleg te komen tot heldere beslispunten voor de gemeenteraad. Bijvoorbeeld: eventuele onduidelijkheden die dit in de weg staan kunnen tijdens het gesprek worden weggenomen en/of verwachte uitvoeringsproblemen kunnen worden gededd en in de tijd geplaatst. Het bestuurlijk overleg is in principe gericht op het uitwerken van de aanbevelingen in concrete handelingsperspectieven voor de raad en het college. Het eerste bestuurlijke overleg vond in goede sfeer plaats.

De uitkomsten van het bestuurlijk overleg zijn vastgelegd in het nawoord van de rekenkamer bij het rapport 'regie in uitvoering' en in het concept raadsvoorstel behorend bij dit onderzoek. De rekenkamer beraadt zich op herhaling van het experiment met het bestuurlijk gesprek bij een volgend onderzoek in 2020.

Overigens: de rekenkamer kan er nog ook steeds voor kiezen geen hoor- en wederhoorprocedure toe te passen. Dat doet de rekenkamer bijvoorbeeld bij vooronderzoeken of bij rekenkamerbrieven. De rekenkamer heeft in 2015 haar reglement van orde hierop aangepast.

Kwaliteitszorg

De rekenkamer hanteert een werkwijze voor de borging van de kwaliteit van haar rapporten en overige producten. Zo wordt elk onderzoek van de rekenkamer Lelystad begeleid door twee leden. Het lid dat niet tot de directe begeleidingsgroep behoort, is 'derde lezer'.

Ook in 2019 hanteerde de rekenkamer Lelystad haar kwaliteitsdocument voor rekenkameronderzoek en -rapporten. Dit document vormt – in samenhang met andere kwaliteitsdocumenten van de rekenkamer Lelystad - de basis voor kwaliteitsborging van het werk van de Lelystadse rekenkamer. De andere kwaliteitsdocumenten zijn, het reglement van orde van de rekenkamer en de gedragscode voor de leden van de rekenkamer Lelystad. Deze kwaliteitsdocumenten zijn alle te vinden op de website van de rekenkamer Lelystad.

6. Nawoord voorzitter

In voorgaande tekst hebben we verslag gedaan van de afronding van onze onderzoeken en overige werkzaamheden in 2019. Er gebeurde echter in 2019 nog meer, waar we graag hieronder nader op in gaan.

Werving en selectie nieuw lid in 2019

In 2019 heeft de rekenkamer Lelystad een nieuw lid geworven. Eind 2018 liet mevrouw Hartholt de rekenkamer weten, dat zij geen mogelijkheden meer zag haar werkzaamheden overdag te blijven combineren met haar werkzaamheden als actief plaatsvervangend lid van de rekenkamer Lelystad.

Vanaf dat moment was er dan ook binnen de Rekenkamer een vacature voor lid Rekenkamer. De rekenkamer plaatste diverse advertenties online en een in Binnenlands Bestuur, waarna we sollicitatiebrieven ontvingen van 29 kandidaten. Eind april – begin mei 2019 sprak de rekenkamer met vijf kandidaten.

De verordening op de rekenkamer bepaalt dat de raad, op voordracht van de Commissie van de Rekening, leden voor de Rekenkamer benoemt. De rekenkamer selecteerde daarom voor de Commissie van de Rekening drie geschikte kandidaten, die voldeden aan het profiel en de gevraagde competenties. Deze kandidaten zijn vervolgens voorgesteld aan de Commissie van de Rekening in haar vergadering van 1 juli 2019. De Commissie van de Rekening droeg hierna unaniem Inge Prins voor aan de raad ter benoeming als lid rekenkamer.

De verordening op de rekenkamer Lelystad biedt de mogelijkheid een plaatsvervangend lid te benoemen. Mevrouw Hartholt blijft voor de Rekenkamer beschikbaar als plaatsvervanger, indien een lid langdurig uitvalt (door ziekte, ontslag, etc.).

Meer flexibiliteit programmering nieuw onderzoek

De rekenkamer kiest telkens weer voor andere onderdelen van het bestuur van de gemeente voor onderzoek. De rekenkamer kan onderzoek doen naar het beheer door de gemeente (bedrijfsvoerings- en doelmatigheidsonderzoek). Maar meestal doet de rekenkamer onderzoek naar resultaten van beleid (doeltreffendheidsonderzoek en beleidsevaluatie).

Voorheen stelde de rekenkamer aan het eind van ieder jaar het onderzoeksprogramma voor het volgende jaar vast. In 2018 gebeurde dat voor het laatst. In 2019 besloot de rekenkamer voortaan geen onderzoeksprogramma meer te maken.

De ontwikkelingen in het openbaar bestuur volgen zich in een steeds hoger tempo op. Hierdoor kan onder meer de belangstelling van de raad voor een bepaald onderwerp wijzigen. Om beter te kunnen inspelen op de actualiteit, kijkt de rekenkamer nu het gehele jaar door naar geschikte onderwerpen.

Opstartproblemen nieuw onderzoek in 2019

Medio 2019 maakte de rekenkamer een onderzoeksopzet voor haar nieuw op te starten onderzoek naar de woonvisie en woonbeleid van de Gemeente Lelystad. Het was hierbij de bedoeling dat het een ex ante onderzoek zou worden ter ondersteuning van het debat in de raad over de Woonvisie 2021 e.v. van de Gemeente Lelystad. Door ernstige vertraging in het offerteproces en uitval bij de onderzoekers is dit onderzoek aanzienlijk vertraagd. De rekenkamer verwacht dat dit onderzoek in 2020 wordt afgerond.

Informatievoorziening rekenkamer blijvend punt van aandacht.

Bij rekenkameronderzoek speelt informatie een heel belangrijke rol. Onderzoek zonder tijdige, juiste, volledige en betrouwbare informatie is als koken zonder ingrediënten. Daarom is het voor rekenkamers van cruciaal belang dat ze desgevraagd alle informatie krijgen die ze nodig hebben en onbeperkt toegang hebben tot informatiesystemen van hun gemeente.

Het is de bedoeling dat alle relevante informatie gedurende een rekenkameronderzoek boven tafel komt. Pas nadat alle relevante feiten bekend zijn geworden, stelt de rekenkamer haar nota van bevindingen op. Hierna gaat deze nota – nog zonder conclusies en aanbevelingen – naar de ambtelijke organisatie voor controle op juistheid en volledigheid van het feitencomplex.

Indien nodig kan de organisatie zo'n nota van bevindingen gedurende deze procedure nog aanvullen met relevante informatie, maar het is dan niet meer de bedoeling dat er allemaal nieuwe stukken boven tafel komen. Immers, de organisatie had de rekenkamer namelijk tijdens de uitvoering van het onderzoek eigenlijk al alle informatie moeten geven, die nodig was. Bij de technische reactie van het onderzoek regie in 2019 presenteerde de organisatie vier stukken, die niet eerder in het onderzoeksproces waren verstrekt maar achteraf toch relevant bleken. Deze gang van zaken is overigens de afgelopen jaren eerder regel dan uitzondering gebleken. De rekenkamer heeft alle op- en aanmerkingen uit de technische reactie op de nota van bevindingen van het onderzoek regie desalniettemin verwerkt.

Daarbij zijn de gevolgen voor de doorlooptijd van het onderzoek geaccepteerd om reden dat het hier een niet-tijdgebonden onderzoek betrof.

Na de procedure voor technische reactie krijgt het college het volledige rapport van de rekenkamer –inclusief conclusies en aanbevelingen – voor een bestuurlijke reactie. Een bestuurlijke reactie is in principe een reactie op de conclusies en aanbevelingen. Het college reageerde in zijn bestuurlijke reactie uiteindelijk wel op het onderzoek, maar doet geen concrete voorstellen met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit het rapport. Dat is uiteindelijk uitgediept in een bestuurlijk gesprek⁸. Wat de rekenkamer betreurde aan de bestuurlijke reactie, was dat er diverse correcties werden voorgesteld die thuishoorden in de procedure voor technische reactie. Deze gang van zaken is uiteraard – gezien de (wettelijke) regels en procedures - niet wenselijk.

Het vorengaande illustreert onzes inziens dat de informatievoorziening van de rekenkamer een punt van voortdurende aandacht blijft.

Tot slot

Tot slot willen wij de raad, de griffie(r), het college en de burgemeester en de ambtelijke organisatie van de gemeente Lelystad bedanken voor de samenwerking in 2019. In het bijzonder danken wij graag langs deze weg de commissie van de rekening voor de samenwerking in 2019. Deze samenwerking hebben wij als constructief en plezierig ervaren. Wij zien graag uit naar een continuering hiervan in 2020 en verder.

Namens de rekenkamer van de gemeente Lelystad,

de voorzitter,

⁸ Zie voor een toelichting op het bestuurlijke gesprek ook pagina 26.

